

Forfatter: Magnússon, Arní

Titel: BREV TIL: Torfæus, Thormod FRA: Magnússon, Arní (1700-10-09)

Citation: Magnússon, Arní : "BREV TIL: Torfæus, Thormod FRA: Magnússon, Arní (1700-10-09)", i *Arne Magnussen - Brevveksling med Torfæus (Þormóður Torfason)*, Nordisk Forlag, s. 315. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001991698-000-shoot-L0019916980000121.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Arne Magnussen - Brevveksling med Torfæus (Þormóður Torfason)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

ARNE MAGNUSSON TIL TORFÆUS. København 9. oktober 1700. Access. 8. Egenh.

Her kommer nu fortsættelsen af det forrige lørdag afsendte, nemlig resten af det af Series færdigtrykte med A. M.s anmærkninger. Om Hakon Adalstensfostre har A. M. intet fundet hos engelske forfattere og om Harald hårfager kun et enkelt sted hos Malmesburiensis, som her medfølger. Om T.s kronologi for de ældste norske konger tør A. M. ikke dømme; han betvivler, at Torgesius (Torgils) har været Haralds søn, da derved al sandhed i den gamle norske historie falder¹. Af Gudm. Ketilssons gæld er et mindre beløb bleven afbetalt, i sidste øjeblik, da han nu i sommer er bortdød fra kone og børn. Fra Benedikt (Magnusson Bech) er ikke meget at vente; nogle af hans bøger skal være hos en vis B. N. Kierulf; med disse beder A. M. holdt vågent øje, da nogle af dem som omslag skal have blade af Olav den helliges saga, og nogle sådanne blade har A. M. fået fra ham. Orcades-oplaget ligger på grund af krigs-urolighederne fremdeles hos J. Lorentzen, og af samme grund er Errata dertil endnu utrykte; A. M. er idelig bleven forstyrret i arbejdet ved småforretninger, hvoraf nogle er for folk, til hvem han ikke kan sige nej, andre skaffer en indtægt, som han ikke kan undvære. Hist. Eccl. Th. Dembsteri er ikke her i riget og kan derfor ikke benyttes. Hvilken Boleslaus Burislav har været, er vanskeligt at afgøre. Om Olav den hellige udvikler A. M., at han må være født 995; Flatøbogen er her som oftere upålidelig. At købe de svenske saga-udgaver frarådes; Atlantica håber A. M. at kunne skaffe. Til biskop Stud (så.) har A. M. skrevet høflig og tilbudt sin hjælp med oplysning fra Stavanger-brevene i hans jordegods-tvist; da havde han ikke fået T.s meddelelse om, at der var opstået en spænding imellem dem. Biskoppen svarede velvillig. A. M. mener han ikke kan handle anderledes, da biskoppen har myndighed til at fordre brevene tilbage, når han vil. Vedels Svend tyveskægs historie er hidtil utrykt, men har næppe nogen betydning. Af bogen om de besatte (i Thisted) ejer A. M. selv intet eksemplar, den kan købes for 12 β; indholdet er, at i Jylland var mange kællinger, som fingerede at være besatte, men det befandt sig at være opdigtelse. C5. norske lov på latin koster 10 &. Nova lit. Lubecensia (latin) koster 2 β numret, c. 1 rdl. årlig. Beckers Bezauberte Welt (tysk og hollandsk) koster vistnok 2 rdl., den er i mange henseender fornuftig skreven, men tenderer nogensteds mod atheismus. Nu er tiden ved at løbe fra brevskriveren; hvad endnu muligvis trænger til meddelelse, må følge med brev til Asgeir næste lørdag. Gehejmeråd Jessen, som fjærnedes fra tyske kancelli, bliver dog i gehejmeconseillet. T. bør også skrive til storkansleren, som i disse tider ikke kan forbigås, endvidere til Meier, som har indflydelse hos Plessen, samt til grev C. Ahlefeldt (på latin), hvis ry for lærdom T. kan fremhæve; han har i sin tid været den nuværende konges rejse-gubernator.

Monfrere!

A laugardaginn er var skrifadi eg hönum til og sendti so mikid sem med postinum fá kunne af því, sem af Serie þrückt er. Hier hefur hann nu resten med mínum talibus qvalibuss. 316aniniad versionibus. Hverge nefnest Hakon Adalsteinsfostri i Einglendskum scribentum mior vitanlega, og eckert hafa þeir um hans uppfædslu þar, hvergi hefi eg og fundid neitt hia þeim um Haralld hárfagra, nema bara i Malmesburiensi, hvers locum integrum eg nu hier med sendi, synist ad Haralldur harfagri muni þar med meinlur vera. Ad decidera nockud i þeirri Chronologia, sem Monfrere setur um þá fyrstu Noregs k[onung]ga, er eg öldungis ofær til og óunderbuinn. Eg hefi allðri ex pro fesso þar uppa þeinkti, enn monfrere hefur þar uti accuratissime pondererad allar circumstantias, og tvíla eg því ei um, ad það hann þar um setur er eflaust hid riettasta. Annars þiker mior æred dubium, hvert þorgils (Thorgesius) hafi vered son Haralldz. Og mundi eg helldur það reingia enn víkia so miög fra traditionibus nostratium i upphafi ríkisstionar Haralldz, sem uppa þann máta skylldi hafa byriaz 100 árum fyrr enn vorer seigia. Synest mior þar vid falli öll veritas veteris historie Norvegicæ yfer enda. Af Gvöndi Ketelssyni gat eg med mestu nauðuin iagat ut 8 Rxdle 2 &, og qvitteradi eg so uppa hans revers. Kaupmadurinn, med hverium hann fór, betaladi firir hann og villdi ei meira tilláta; þotti mior betra ad taka nockud enn eckert. Þad var og heitbyr, því Gvöndur er i sumar i Islandi andadur, og er efter hann öldungis eckert ad henta, nema kona med mörgum börnum, sem Monfrere ohent væri til skulldalukningar. Hvad Benedix vill giöra i ár, stendur til æfintira. Annars ætla eg þar sie ei mikils ad vænta. Hann liet hier efter skullder vída, er og víst ei fiölskrudugur heima. Hann sagde mior annars, ad Bent Nielssön Kierulf, præceptor hos Amtmand Paavisk, da var, hefdi nockrar af sínum bókum, væri sier og nockra peninga skyllidugur. Kynni mann ad koma efter því, væri gott, hellst bókunum, því hann sagdi mior, ad utanum nockrar af þeim væri blöð ur Olafs Sögu helga, og feck eg nockur þess slags af honum. Monfrere mun hier um láta hid nöiasta inqvirera, og mig vita hvad firir verdur. Orcades liggia ennu hia Johan Laurentssyne. Su ruptur, er hier var i sumar, olli því, ad þær ei til min komnar eru. Eg þeinkti þær mætti líka so vel brenna i hans huse sem í mínu, ef vær bombarderader yrdum. So eru og firir sömu orsök Errata Orcadam eigi ennu þrikt. Eg fæ ad lesa Orcades fyrst i giegnum, enn hefi ei ennu stunder feinged þar til. Monfrere kann ei trua, hversu knappa tíð eg hef, atskilianlegra smáerenda vegna, hvers. 317eg ad forretta hefi firir þá, er eg ei kann nei seigia. Sum af þeim skaifa mior og profit, og ganga þaug firir allt. Historia Ecclesiastica Thomæ Dempsteri er vel utgeinginn, enn ei er hun hier i ríkinu, og er það því tablslok ad utskrafa nockud ur henni. Eg hefi allðri kunnad siá þá bók. Boleslaus II. eda III., Reges Bohemiæ, trui eg eckert komi vid Burislav Vinda kong. þeir voru og báder kristnir. Boleslaus I., Rex Poloniæ, var og i sidstunni kristinn, hann kann og ei vel ad hafa att þyri, nema það hafi vered, medan hann var Printz, því hann kom til ríkis anno 999. Vorir scriptores kalla og ei giarnan Polen Vindland, helldur Pulinaland. Boleslaum eda Bogislaum, sem um þetta leite hafi regerat i Vindlandi, finn eg eingan. Vær höfum og ei rigtuga historiam Ducum Slavicorum firir annum 1000, so þar kann vel einn Dux einhverstadar vered hafa med þessu nafni, þo historici hans ei geti. Vindland var heidid langt efter þessa tíð, ad forstaa Pomerania og so langs ad Cassuben, so það kann þessvegna vel ad

salverast, ad sa Burislafur hafi átt þyri. Annars veit eg eingan hlut ad finna i Polskum eda Pomeranicis scriptoribus, sem á qvedi um þetta Burislafs og Þyri hionaband, so þad verdur vel i dubio, hvad þar um hallda sie. Kann og vera, ad mart sie samfeinged i þeim relationibus, sem Olafs Saga hefur um Olaf Tryggvason i Gardariki og Vindlandi; þo þættest eg ei kunna þar frá ad ganga orsakalaust, hellst þar Wolodomiri Russiæ Domini tempora accordera so vel vid Olafs tíð, sem Islensker setia. Um fæding Olafs helga er þetta min meining: Haralldr grænske var brendur um sumartima; þann vetr hinn næsta adr atti Hakon Jarl orrostu vid Jomsvikinga a Hiorungavagi, teste Olafs Sögu helga in bona membranâ penes me, ɔ: so sem annars bekant er anno 994, strax efter Jol. Nu skil eg þetta so: Jomsvikingabardagi stod um vetrinn 994. Næsta sumar þar efter (994) brendest Haralldr Grænski. Einum vetri sidarr enn Haralldr Grænski fell i Svíþiod, þa toko þrændir aflifi Hakon Jarl, en toko til rikis Olaf Tryggvason, seiger sama Olafs Saga. Er so Haralldr, sem fyrr segir, brendr 994, þvi Hakon Jarl dó 995, sem alkunnigt er. So er þá Olaf Helgi fæddur 995; þad accorderar med þvi, sem stendr i Olafs Tryggvasonar sögu, ad Olaf kongr fór um hausted 998 austr til Víkur, og um veturinn 998—999 upp á Hringariki, og liet þá skira Olaf Harallzson þrevetrann. Enn þad Flateyiar bok seiger i upphafinu a Olafs helga Sögu, ad Olaf sie fæddurs. 318á firsta ari Olafs Tryggvasonar, þar i er hun galin eins og víðar (og sannlega Flateyiarbok er su galdasta membrana i mörgum parte), þad er teked af þvi, ad Olafur er fæddur 995, án efa fyrr enn Olaf Tr.son kom i Noreg, og annus 995 var postea primus incipientis regni Olai Tryggvonii. Aungver Commentarii eru vid þær sögur, er hiá Svium utganga, helldur bara origtugar versiones; eru þær Monfrere ad eingu gagne, og ei nema til ad spilla peningum til. Partana af Atlantica meina eg ad fá til foraaret; hefði ei þesse age vered i sumar, være þeir hier kannske allareidu. Biskupenum Stud skrifadi eg til þeirrar meiningar, ad med þvi Kongl. Historiographus Th. T.s hefði mier ávísad, ad hann (biskup) Stafangurs brefanna þyrfti vegna nockurrar iardaklögunar, þá eftir þvi eg brefin ei öldlungis brukad hefði, til med mundi einginn vera þar uppi, sem neitt i þeim lese kynni, bad eg hann villdi mig vita láta, hvad godsed hieti, sem umkífad være. Þetta var nu efter Monfreres anleidningu, og hafði eg þá ei feinged Monfreres bref um þann litla ríð, er yckar á milli var. Hann skrifadi mier vinsamlegt bref til og sende Ogneyiar nafn. Eg þar á mót sendti honum nöfn uppa alla garda, er i brefunum nefnast. Var þar ei á medal Ogney. þetta hlaut eg nu ad giöra, med þvi hann mindugheit hefr brefin af mier ad heimta, nær hann vill. Víðara veit hann þó einga underrietting hier um, og ei taled á brefunum, livers eg honum þó ei sinia kann, ef hann þad utheimter, sem þo velmögulegt eigi verdur. Ríður og ei miked þar ad, hvert sem er. Eg fæ so vid biskup ad búa, ad hann brefinn ei yfir háls og höfud heimti, fyrr enn eg þaug brukad hefi. Welleii vita Svenonis Tyfveskeg Danicè er ei ennu þrickt, veit ei nær þad og verdur. Annars er hun ei mikils verd, sem mier synst hefur. Gangi hun ut, fær monfrere obrigdullt eitt exemplar þar af. Af þvi er gieck ut um þá besettu, hefi eg eckert exemplar, sialfur. Vill monfrere hafa þad, þá kann eg vel kaupa þad firir 12 þ. Efned er, ad i Jydlande voru so margar kiellingar, sem fingerudu sig ad vera besettar, og befandtis siden at vere opdigtet besettelse. C5. lov Latine koster 10 & vill Monfrere hafa þá bok, lætr hann mig þad vita. Nova literaria Lubecensia eru Latiné; sierhvert ark þar af kostar 2 þ, er þad ongefer hvert ár firir Rxdler. Vill monfrere hafa þaug, kunna þaug hier ad kaupast eda forskrifast. Beckers skrift, Bezauberte Welt, er bædi i þísku og Hollensku, kostar ef mig rett minnir 2 Rxdle; þad er i mörgum parte furnuftuglegas. 319skrifad, sed aliqvando ad atheismum vergit. Vill Monfrere hafa þad, er þad og ad fá, ad eg true. Nu dagar mig uppi, og hlítur þvi Asgeirs bref ad bíða til á laugardaginn; i midler lid bid eg honum aludlega ad heilsa, og bid hann ei þetta misvirða. Sie og nockud fleira, sem eg Monfrere ad skrifa haíi, þá fær þad og þar med ad fylgia. Þad eg um Geheime-Raad Jessen sidst skrifade, er síðan so vítt forandrad, ad hann er fra þvi þíska Cancellie, enn blífur i Geheime Concilio. Eg man ei, hvert eg í mínu sidsta nefndi, ad Monfrere skyldi skrifa Gross-Cantzler til, þad hlítur ad vera, þvi hann kann ei í þessarri tíð firir bí ad gangast, honoris ergo. Enn hvad mikid hann hier vid giöri, þori eg ei ad lofa, nema hann af öðrum inciterest, og þar firir riedi eg Monfrere ad skrifa Rostgaard til, sem i þvi liuse miked gillder. Ei sakadi og, þótt Monfrere af álika innhalldi og í mínu brefi stod skrifadi Mejer til, þvi komi Plessen til Cammeret, sem sumir ætla, þa gillda hans ord þar, ef hann vill gott giöra. Höi- og Velbaarne herre, Hr. Carl Greve af Ahlefelt, Ridder af Danebraagen, Kongl. Maj. Ober Staldmester og Ober-Hofmester over det Kongl. Ridderlige Acad e mie udi Kiøbenhafn, er eirn lærdur herra; hönum kynni Monfrere og tilskrifa, referera sig uppa famam bonitatis et eruditionis, sem um hann sveimadi, og bidia hann recommendera Monfreres negotia, þar tiltalad yrði, og demonstrera honum, hvörnin saman hangde um þá Norsku historiu; brefid verdr ad vera Latinè; hann reiste, sem gubernator, med vorum kongi, þá hann var Printz, er Gross- Cantzler Ahlefeldts sonur. Og enda nu med allra heilla óskum, og er alltid Monfreres

þienustuskyllidugaste
A. M.

Hafn. d. 9. Octobr.
1700.